

30.6.2016

TERVEYDEN EDISTÄMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Aika Perjantai 27.5.2016 klo 9.00 – 11.00

Paikka Finn-Medi 5, Biokatu 12, kokoushuone h-101, 2. krs

 Osallistujat Kunnallisneuvos Antero Saksala, puheenjohtaja
 Toimittaja Kati Kalliosaari, Alma Aluemia
 Professori Leena Koivusilta, Tampereen yliopisto
 Ylihoitaja Tiina Kortteisto, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, Lempäälä
 PSHP:n hallituksen jäsen Tuukka Liuha
 Suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
 PSHP:n hallituksen jäsen Tuula Petäkoski-Hult
 Kaupunginjohtaja Aki Viitasaari, Akaa
 Suunnittelupäällikkö Mika Vuori, Tampere
 Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Toimistosihteri Teija Kvist-Sulin, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sihteeri

 Poissa Toiminnanjohtaja Ulla Harala, Hämeenmaan Sydänpiiri
 Hallintoylihoitaja Tiina Surakka, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Johtaja Tommi Vasankari, UKK-Instituutti
 Koordinointipäällikkö Riitta Salunen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
1	Kokouksen avaus Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hallintoylihoitaja Tiina Surakkaa sijaistaa kokouksessa ylihoitaja, erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen koordinaattori Tiina Kortteisto	Pj Antero Saksala
2	Edellisen kokouksen muistio Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin	Pj Antero Saksala
3	Asialistan hyväksyminen Asialista hyväksyttiin	Pj Antero Saksala
4	Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 – 2020 - Suunnittelutaulukko <ul style="list-style-type: none"> • Terveyden edistämisen neuvottelukunta hyväksyi kokouksessaan 1.4.2016 Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen 2017 – 2020 painopisteiksi <ol style="list-style-type: none"> 1. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 2. Ikäihmisten elämänhallinnan edistäminen 3. Päihteettömän elämäntavan tukeminen 4. Savuttomuudesta terveyttä Viestintä läpileikkaavana kaikissa edellä olevissa ilman että on erillinen painopiste • Hyvinvointikertomuksen tärkein osa on suunnittelutaulukko, johon kirjataan 	Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen

30.6.2016

Asian aihe	Asian esittely ja päätös
<p>Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017 – 2020:n painopisteet ja niiden tavoitteet sekä ehdotukset näiden toimeenpanoa tukeviksi toimenpiteiksi, resurssitarpeiksi ja arviointimenettelyiksi. Painopisteet ovat yhteiset alueelliselle tasolle, kunnille ja erikoissairaanhoidolle. Jokainen kunta tekee lakisääteisen oman hyvinvointikertomuksensa ja voi hyödyntää alueellisen hyvinvointikertomuksen ehdotuksia omassa hyvinvointityössään. Kuntien hyvinvointikoordinaattoreilla on luku- ja kirjoitusoikeudet sähköinen hyvinvointikertomus –työkalussa olevaan luonnokseen ja lisäksi he ovat saaneet tiedoksi ja kommentoitavaksi asiakirjan työpapereita.</p> <p>Suunnittelutaulukkoa on kevään aikana käsitelty ja työstetty ketterän kehittämisen menetelmällä hyvinvointikertomusta valmisteleavassa työryhmässä VALMU:ssa, Terveyden edistämisen neuvottelukunnassa, Pirkanmaan alueellisessa terveyden edistämisen työryhmässä, hyvinvointikoordinaattoreiden verkostossa, erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen asiantuntijaryhmässä ja alueellisessa ravitsemustyöryhmässä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kokouksessa käsiteltiin suunnittelutaulukon versiota 26.5.2016 Word-muodossa, koska sähköisen hyvinvointikertomuksen 0.4 version käytettävyydessä on vielä parantamisen varaa. Mm. fontin koko on luettavuuden kannalta aivan liian pieni eikä sitä voi muuttaa. Maarit on antanut palautetta FCG Konsultointi Oy:lle muutosten tekemisestä. FCG Konsultointi Oy on luvannut jatkaa lisenssien käyttöaikaa koska työkalu ei toimi kunnolla. Suunnittelutaulukon yleinen rakenne todettiin selkeäksi ja helposti luettavaksi ja tarvittava tieto löytyy helposti. Suunnittelutaulukko käsiteltiin keskustellen painopiste kerrallaan. <p>Keskustelua:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pirkanmaan alueellisen kulttuurisen hyvinvoinnin suunnitelman tavoite on valmistua keväällä 2017. Suunnitelma on loppusyksystä niin pitkällä, että se voidaan esitellä neuvottelukunnalle. Päällekkäistä työtä yritetään välttää, nyt jo tiedossa olevat suunnitelmat voisi koota mukaan tulevaan Pirkanmaan alueelliseen suunnitelmaan. Alueellisen hyvinvointikertomuksen luonnoksessa on käytetty nimikkeenä mm. ylihoitaja, jota monessa kunnassa ei ole käytössä. Parempi nimike on ”terveyskeskuksen johto”, mikä kattaa sekä ylilääkärin että ylihoitajan tehtävät. Liikunta-asioissa alueellisen tason rooli on lisätä tietämystä, koska kaikki kunnan työntekijät eivät tiedä mitä kunnassa tapahtuu. Kuntalaisten liikuntaaktiivisuutta saadaan lisättyä kunnan johdon sitoutuessa siihen. Keskustelussa ilmeni, että epäselvää on mm. myös se, mitä oppilaiden fyysistä toimintakykyä mittaavan Move-mittauksen tuloksille tehdään. Kuntalaiset pitäisi myös saada itse ottamaan selvää, mitä liikuntapalveluja on tarjolla. <p>Monessa kunnassa koulujen tiloja tai päiväkotien pihvoja ei saa käyttää iltaisin ja viikonloppuisin. Tilat pitäisi kartoittaa ja saada käyttöön. Alueella / kunnissa pitäisi olla liikunta-asiamies, joka tekisi kartoituksen. Käytön vapauttaminen on ehdottoman tärkeää, etteivät kalliit tilat seiso käyttämättöminä. Liikuntatilaisuuksien vetäjillä on tärkeä rooli ihmisten mukaan saamisessa.</p> <p>Keskustelussa nousi kuntien hyviä käytäntöjä. Lempäälässä toteutetaan Liikkuva Lempäälä-hanketta, jonka päätavoitteena on terveytensä kannalta liian vähän tai ei lainkaan liikkuvan aikuisväestön aktivointi liikunnalliseen elämään.</p>	

30.6.2016

Asian aihe	Asian esittely ja päätös
<p>tapaan. Tampereella toimivat liikuntaluotsit, joihin kuntalaiset voivat ottaa yhteyttä halutessaan liikuntaseuraa. Liikkuva Tampere-hanke pyrkii lisäämään terveytensä tai hyvinvointinsa kannalta liian vähän liikkuvien liikuntaa. Lemppäälässä 65 vuotta täyttäneet pääsevät ilmaiseksi kuntosaleille, ohjauksesta pitää maksaa jonkin verran. Akaassa on tehty päätös, että joka vuosi rakennetaan yksi lasten lähiliikuntapaikka. Tämä on lisännyt lasten ja nuorten liikumista.</p> <ul style="list-style-type: none"> Alueellinen ravitsemustyöryhmä on aktiivinen toimija ravitsemukseen liittyvissä painopisteissä. Yhtenä hyvinvointikertomuksen 2017 – 2020 painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja mm. ruokailutottumusten parantaminen. Tätä tavoitetta viedään eteenpäin osallistamalla lapsia koulu-/opiskelijaruokailun suunnitteluun eri kouluasteilla. <p>Todettiin, että hyvinvointikertomuksessa pitäisi olla tavoitteita ikäryhmittäin koska niitä kysytään siten TEAvisarikyselyssä. Yhtenä ravitsemusindikaattorina on kunnissa annettu ravitsemusohjaus mutta se on todella kirjavaa riippuen kunnasta. On hyvä, että kouluruokailuun osallistumisesta on seuranta. Koulu syödään hyvin, mutta valikoiden. Olisi mielenkiintoista tietää mitä ruokaa otetaan ja miten monipuolisuutta voisi parantaa.</p> <p>Hoitoketjujen tarkistuslistoja on otettu käyttöön, mutta kertooko se vaikuttavuudesta. Jos tarkistuslistat eivät ole käytössä terveyskeskuksissa niin prosessit eivät ole kunnossa eikä hoidon vaikuttavuudesta ole takeita. Haaste on saada terveyskeskusten työntekijät toimimaan prosessisuunnitelmien mukaan.</p> <p>Erikoissairaanhoidossa painopisteet ovat samat kuin perusterveydenhuollossa. Painopisteitä ja toimenpiteitä on käsitelty erikoissairaanhoidon terveyden edistämisen ohjausryhmässä, jonka jäsenet ovat toimialuejohtajia. Jatkossa hoitoketjut juurrutetaan systemaattisesti myös erikoissairaanhoidon työntekijöille. Tähän saakka erikoissairaanhoidon juurrutus on jäänyt niiden henkilöiden varaan, jotka ovat olleet mukana hoitoketjutyössä.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kunnissa on nousut huoleksi miten nuorten mielenterveytyksen hoitopolku toteutuu. Kun nuori palaa erikoissairaanhoidosta takaisin perusterveydenhuoltoon, miten hoito järjestetään. Alueellinen hyvinvointikertomus voisi auttaa nuorten mielenterveyspalveluiden osaamisen yhdistämisessä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä. Mistä saadaan tiedot keskitetysti alueellisella tasolla perheiden tukemisessa? Tavoitteena on, että saataisiin alueellinen mittari perheiden hyvinvointia kuvaamaan. Valtakunnallista mittaria ei toistaiseksi ole olemassa. Pirkanmaan alueellisessa hyvinvointikertomuksessa on paljon painopisteitä ja eri toimijoita. Onko nykymalli riittävällä pohjalla vai pitäisikö sairaanhoitopiirissä resurssoida budjettiin hyvinvointityöhön enemmän varoja ja saada siten painoarvoa lisää? Pari vuotta sitten suunniteltiin perustettavaksi perusterveydenhuollon yksikköön terveyden edistämisen alayksikkö, jossa olisi ollut sekä alueellinen että erikoissairaanhoidon TED-koordinaatio. Tulevassa sotessa terveyden edistämisen ennaltaehkäisevät palvelut ja asiantuntijatuki kunnille siirtyvät maakunnan tehtäväksi. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen pitäisi mennä läpileikkaavana läpi kaikkien toimialojen, nyt vielä hyvin siiloutunutta. Kaikkien osapuolten panos on tärkeää, jotta saadaan parannusta asioihin. Ikäihmisten elämäntilanteen edistämiseksi on ehdotettu mm. 	

30.6.2016

Asian aihe	Asian esittely ja päätös
<p>tilaisuuksiin osallistujien määrää. Ehkä ennemminkin pitäisi seurata sitä, mitä toimintaa järjestetään, mitä asioita viedään esim. vanhusneuvoston käsiteltäväksi ja mihin halutaan parannusta. Lisäksi järjestöjen tilaisuuksiin osallistuu enemmän vanhuksia kuin kunnan järjestämiin tilaisuuksiin. Olisiko hyvä kysyä järjestöiltä, millaista toimintaa niille myönnettyillä avustuksilla on järjestetty. Pitäisi myös miettiä, mitä on osallisuus? Onko se päätöksen tekoon osallistumista vai liikkuuko vaan ryhmässä? Ravitsemustilanne tehostetussa palveluasumisessa olevien vanhusten osalta on myös mielenkiintoinen. Miten ulkoistetun palvelun toteutumista seurataan?</p> <p>Erikoissairaanhoidon toimenpiteissä puuttuu kaatumisen seuranta ja sen ehkäisy. PSHP:ssä ei ole systemaattista kaatumisen mittareiden käyttöä. Esim. Kuopissa kaatumisen seuranta on tehty. Tavoitteena on saada PSHP:lle mittari, jota voisi hyödyntää kaatumistapaturmien ehkäisyssä. Ikäihmisten alkoholinkäyttö aiheuttaa paljon kaatumisia, joten siihen myös pitäisi jotenkin puuttua.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päihteiden käytön ehkäisy vaatii vielä töitä. Kuntien tilaisuudet järjestetään jo pääsääntöisesti ilman alkoholitarjoilua mutta monissa kesä- ja urheilutapahtumat on alkoholitarjoilu jo vakiokäytäntö. On haastavaa muuttaa näitä käytäntöjä. Sovittiin, että Maarit selvittää aluehallintovirastosta, voiko kunta kieltää esim. kunnan alueella järjestettävissä urheilutapahtumissa alkoholitarjoilun. Pitäisi myös miettiä, mitä päihteettömällä kulttuurilla tarkoitetaan. Onko se sitä, että humalahakuinen käyttäytyminen ei olisi hyväksyttävää mutta koukutus ja sivistynyt käytös olisi. <p>Sairaanhoitopiirillä ja kunnilla on nollatoleranssi työntekijöiden päihtymykseen työajalla. Päihtymystä ei seurata mutta jos herää epäily päihtyneenä työskentelystä, niin silloin puututaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • keskustelussa todettiin, että tupakoinnista on tehty noloa ja hankalaa. Indikaattorien mukaan tupakointi vähenee mutta vastaavasti nuuskan käyttö lisääntyy. Olisi hyvä laajentaa savuttomuuden ajatusta organisaatiotasolta kuntalaisten suuntaan. Tampere ei vielä ole julistautunut savuttomaksi kunnaksi koska kriteerit ovat tiukat ja niitä ei vielä pystytä täyttämään. <p>Tupakkapaikkojen pitäisi olla vähintään 10 metriä rakennusten ulko-ovista. Tupakointikieltokylttejä on kyllä monessa paikassa, mutta niiden noudattamista ei millään tavalla seurata. Tupakoitsijat jatkavat tupakointia missä haluavat. Työpaikoilla tupakoimattomien asenteet ovat muuttuneet ja ne ovat melko säälimättömiä tupakoitsijoita kohtaan. Toisaalta pitää miettiä, miten paljon voidaan puuttua ihmisten henkilökohtaiseen käyttäytymiseen. Todettiin, että vapaa-aikanaan saa harrastaa mitä haluaa, työajasta päättää työnantaja. Kunnan työpaikat ovat savuttomia mutta miten tupakointiin voisi vaikuttaa yrityksissä. Tietoa ei ole siitä, moniko yritysten työntekijöistä polttaa työaikana. Voiko kunta kieltää tupakoinnin esim. urheilukentillä? Noteerataanko savuttomuus-teeman alle sähkötupakat ja nuuska?</p> <p>Jotta päästäisiin savuttomuudessa eteenpäin, pitäisi sairaalassa puuttua työntekijöiden tupakointiin. Ongelma sairaalassa ovat psykiatriset potilaat. Jotkin tutkimustulokset osoittavat, että tupakointi vähentää psyykelääkkeiden käyttöä ja toimii itsehoitona. Toiset tutkimukset osoittavat taas, että tupakointimattomuus lisää psykiatristen potilaiden hyvinvointia. Tieto on ristiriitaista.</p>	

30.6.2016

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
	<p><u>Neuvottelukunnan linjaukset suunnittelutaulukkoon</u></p> <p>Yleisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vaihdetaan toimeenpanon vastuutahoksi terveyskeskusten johto (yli-lääkäriin-ylilääkärin tilalle) <p>Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mietittävä, mistä tieto saadaan keskitetysti. ○ Parannetaan lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin seuranta lisämällä koulutuksia ja vaikutusarviointia. ○ Pyritään saamaan liikkumattomat lapset ja nuoret mukaan liikuntaan, esim. liikuntaluotseja ja vertaisohjaajia käyttämällä. ○ Pyritään vapauttamaan käyttämättömät koulu- ja päiväkotitilat ilta- ja viikonloppukäyttöön. ○ Rakennetaan lisää lähiliikuntapaikkoja lapsille ja nuorille. ○ Nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon jalkautuu kuntiin. <p>Ikäihmistien elämähallinnan edistäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Seurataan, miten ikäihmiset osallistuvat eri tilaisuuksiin kunnissa. ○ Ikäihmistien vajaaravitsemusriski tunnistetaan ja ehkäistään tehokkaasti kunnan yksiköissä, kotihoidossa ja ostopalveluyksiköissä. ○ PSHP:ssä luodaan systemaattiset käytännöt kaatumisen ehkäisemiseksi. <p>Päihteettömän elämäntavan tukeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kunta pyrkii vähentämään alueellaan järjestettävissä tapahtumissa alkoholitilainta. <p>Savuttomuudesta terveyttä</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Tupakointipaikat kunnissa merkitty ja luvattomilla alueilla tupakointiin puututaan ○ Savuton sairaala tavoitteena – työaikana ei tupakoida 	
5	<p>Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 – 2020 - Tekstiosiot 1 - 3</p> <p>Alueellisen hyvinvointikertomuksen tekstiosio kertoo, miten indikaattoreihin ja painopisteisiin on päästy. Osa yksi selvittää hyvinvoinnin kehitystä ja osassa kaksi arvioidaan painopisteitä, tavoitteita ja tehtyjä toimenpiteitä valtuustokaudella 2013 – 2016. Osa kolme keskittyy johtopäätöksiin ja toimenpide-ehdotuksiin valtuustokaudelle 2017 – 2020.</p> <p>Tekstiosion perusteella kannabiksen käyttö lisääntyy, asenneilmapiiri on muuttunut myönteisemmäksi. Käytön lisääntyminen näkyy myös kunnissa ja aiheuttaa huolta mm. lastensuojelussa. Koulukiusaamiseen ei puututa vielä tarpeeksi. Toisaalta kiusaamisen käsite on häilyvä. Joku kokee kiusaamisena sen, mitä toinen ei edes huomaa.</p> <p><u>Neuvottelukunnan linjaukset tekstiosioon</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kirjataan huumeet mukaan tekstiosioon. ○ Koulukiusaamisen käsitettä tekstiosiossa päivitetään. ○ 	Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen

30.6.2016

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
6	<p>Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 – 2020</p> <p>Terveyden edistämisen neuvottelukunnan kokousmuistion liitteenä tulee suunnittelutaulukko, johon on koottu eri työryhmiltä saadut kommentit. Sähköinen hyvinvointikertomus –työkaluun, johon neuvottelukunnan jäsenillä on lukuoikeudet, viedään 8.7.2016 mennessä työstetyt tekstit. Ennen neuvottelukunnan seuraavaa kokousta lähetetään sähköpostitse etukäteen tutustuttavaksi asiakirja siinä muodossa kun se lähtee lausunnolle.</p> <p>- Hyväksymismenettelyt ja syksyn aikataulus</p> <p>Elokuun 2016 loppu: Kokonaisuus valmiina Syyskuu 2016 alku: PSHP:n johtoryhmä hyväksyy lausunnolle Syys – lokakuu 2016: Lausunnolla kunnissa ja sidosryhmillä Marraskuu 2016: PSHP:n johtoryhmä ja hallitus hyväksyvät Joulukuu 2016: PSHP:n valtuusto hyväksyy (12.12.2016)</p>	
7	<p>Terveyden edistämisen neuvottelukunnan syksyn 2016 kokoukset</p> <p>26.8.2016 klo 9.00 – 11.00 FM5 / 2.krs kokoushuone h-101 27.10.2016 klo 14.00 – 16.00 FM5 / 2.krs kokoushuone h-101</p>	
8	<p>Kokouksen päättäminen</p> <p>Kokous päättyi 11.00</p>	Pj Antero Saksala

LIITTEET Liite 1 Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017-2020: suunnittelutaulukko versio 23.6.2016

JAKELU Terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenet, Tiina Kortteisto
 Teija Kvist-Sulin, Anita Niemelä